

Hvor ble det av Universell utforming?

Under den siste rødgrønne regjeringen var SV et av partiene som gikk i bresjen for å få til en satsing på denne prosessen, opprinnelig initiert av FN og i Norge formulert som en egen handlingsplan for full universell utforming (UU) pr 2025. Universell utforming handler dypest sett om å gjøre samfunnet på alle plan tilgjengelig for alle, også personer med nedsatt funksjonsevne. Norge ratifiserte i 2013 FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Men Norge har, i motsetning til øvrige nordiske land *ikke* signert tilleggskonvensjonen som åpner for klageadgang til FN.

Handlingsplanen som faktisk har bestått av flere handlingsplaner over tid, pekte på en rekke sektorinnsatser innen bygg og anlegg, IKT, uteområder, transport, og sektorovergripende tiltak. Dette gikk som det måtte gå, treghet og unnfalpenhet har skjedd – nåværende regjering kom opp med utkast til en ny handlingsplan i 2019.

Riksrevisjonens rapport fra 2019 angående tidligere planer peker på flere svakheter; blant annet at politisk engasjement på feltet må økes, at bedre kompetanse må etableres, mer kunnskaper om kostnader og effekter, og nye tiltak i utdanningssektoren som langt på vei hadde blitt holdt utenfor. Det går tregt, i 2016 rapportertes det for eksempel at bare 1/3 av landets boenheter hadde tilgang med rullestol og at bare rundt 10 % av landets jernbanestasjoner var universelt utformet!

En gruppe SVere på Stortinget fremmet et dok 8. forslag i mai 2020 med en hel serie krav og forslag til regjeringen for å ta dette videre: Tidspunkt for gjennomføring fastholdes til 2035, UU inn som del av en nærskolestrategi, UU inn i nasjonal transportplan, forbedret UU gjennom styrking av diskrimineringsloven med henblikk på varer og tjenester, UU gjennom utbedring av valglokaler og møterom i kommunestyre og e-valgsløsninger, UU innen kultursektoren, UU innen bygg og transport, UU innen katastrofehendling, og UU mht byrdefordeling hos virksomhetseier.

I komitebehandlingen i oktober sto de rødgrønne mot regjeringen i kravene om å styrke disse punktene, men ble i hovedsak stemt ned.

SV gjorde her en formidabel jobb, og med et rødgrønt skifte kan deler av dette komme på plass. Imidlertid er det et viktig fokus som må fram: Selv om handlingsplanen(e) har noen svakheter, ligger utfordringen mye mer på *gjennomføringsplanen*. Svært få kommuner har kapasitet og kompetanse til å realisere de kravene som alt ligger der. Av landets 365 kommuner er det for eksempel bare 40 som er del av et kommunenettverk for universell utforming, som igjen er det eneste kompetansetilbudet for sektoren. Regionalt nivå med fylkeskommune og statsforvalter blir i liten grad brukt for å støtte opp kommunene. De har ikke nok folk, ikke økonomiske midler og ikke nok kompetanse. Også innen høyere utdanning er universell utforming fraværende slik at tilgangen på fagfolk er for svak. Hele opplegget er mao. et godt stykke på vei bra på papiret, men mangler gjennomføringskraft.

Det må en betydelig sterkere satsing til i forhold til hele apparatet som skal stå for gjennomføringen; kommune, fylkeskommune, bygningsmyndighetene, Statens vegvesen, skoleverket og andre instanser. Disse er tett på behovene og har myndighet til å stille krav til gjennomføring.

Vestland SV vil i tiden framover arbeide videre med disse viktige spørsmålene og følge nøye med på hvordan også en rødgrønn regjering makter å komme videre på området. Selv om det opprinnelige målet om et fullt universelt utformet Norge som opprinnelig mål pr 2030 kanskje ikke er mulig, vil SV ikke svikte de mange titusener med nedsatt funksjonsevne i årene framover.

Vestland har også store mangler på dette området, noe som ofte er understreket av våre representanter i bystyret. Vestland bør fint kunne bli en foregangs-kommune for universell utforming. Her vil SV stå på i årene framover!